

Volgende generaties

Er worden steeds minder kinderen geboren in de Europese Unie, maar elke volgende generatie is beter opgeleid. Dat komt omdat jongeren tegenwoordig langer blijven leren. Toch heeft ook nu een vijfde van alle jongeren tot 25 jaar niet meer dan lager voortgezet onderwijs. Inmiddels volgen meer vrouwen dan mannen hoger onderwijs.

In 1998 zijn in de Europese Unie 4 miljoen baby's geboren. Dat is het laagste aantal sinds de Tweede Wereldoorlog. Het totale vruchtbaarheidscijfer in de Europese Unie is gedaald van 2,59 in 1960 tot 1,45 in 1998. Dit is te laag om een bevolking in stand te houden. Volgens de prognose van Eurostat, het statistisch bureau van de Europese Unie, zal de vruchtbaarheid door inhaaleffecten stijgen tot 1,65 in 2020.

Minder kinderen

Nederland ligt met totaal vruchtbaarheidscijfer van 1,62 in 1998 iets boven het gemiddelde in de Europese Unie (EU). In de EU-landen waar de vruchtbaarheid aan het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw het hoogst was, is de daling sindsdien het grootst. In Griekenland, Spanje, Ierland en Portugal is de vruchtbaarheid met een derde tot de helft teruggelopen. Tegenwoordig is de vruchtbaarheid het laagst in Spanje en Italië met respectievelijk 1,15 en 1,19. Ondanks een sterke daling heeft Ierland nog steeds de hoogste vruchtbaarheid (1,93).

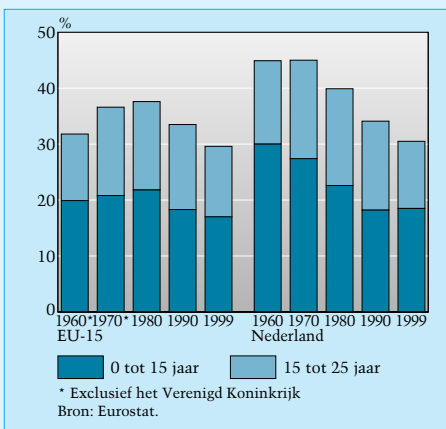
Beter opgeleid

De laatste dertig jaar is het opleidingsniveau van de bevolking van de Unie flink gestegen. In alle landen zijn jongeren beter opgeleid dan de oudere generaties. In 1999 had 71 procent van de 25- tot 30-jarigen ten minste hoger voortgezet onderwijs (niveau havo/vwo), tegen 50 procent van de 50- tot 60-jarigen. Hoger onderwijs (niveau hbo en wo) was voltooid door 15 procent van de 50- tot 60-jarigen en 22 procent van de 30- tot 40-jarigen.

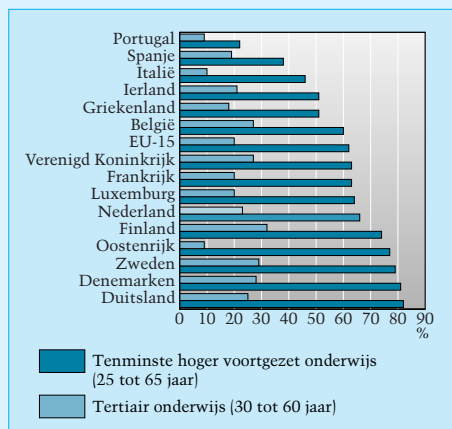
In ons land heeft 66 procent van de 25- tot 60-jarigen ten minste hoger voortgezet onderwijs. Dat is iets meer dan het EU-gemiddelde van 62 procent. Duitsland, Oostenrijk en de Scandinavische landen scoren echter veel hoger met percentages van 75 tot 82. In Griekenland, Spanje, Italië en Portugal is deze groep het laagst opgeleid. Daar staat tegenover dat in deze landen de stijging van het onderwijsniveau in de laatste dertig jaar het grootst is.

Ondanks de stijging van het onderwijsniveau in de Europese Unie verliet één op de vijf 18- tot 25-jarigen het onderwijs met een diploma op ten hoogste het niveau van lager voortgezet

Jeugd in de Europese Unie

Onderwijsniveau bevolking Europese Unie, 1999

onderwijs, dat wil zeggen mavo of vergelijkbaar niveau. Nederland ligt met 16 procent laaggekwalificeerde schoolverlaters onder het EU-gemiddelde van 21 procent. Finland, Denemarken en Zweden hebben relatief weinig laaggediplomeerden. In de gehele EU is veertig procent van de 18- tot 25-jarigen nog in opleiding. Aangenomen mag worden dat zij ten minste een diploma op hoger voortgezet onderwijsniveau zullen behalen.

Engels populair

In de meeste EU-landen start het onderwijs in vreemde talen al in het basisonderwijs. Het gemiddeld aantal vreemde talen dat een leerling op de basisschool leert is 0,4. In Ierland worden op de basisschool geen buitenlandse talen onderwezen en in Duitsland en Nederland maar beperkt. In het voortgezet onderwijs leren de EU-scholieren gemiddeld 1,3 vreemde talen. Vlaams-België, Denemarken, Luxemburg en Finland leggen een grote nadruk op onderwijs in vreemde talen. Engels is de meest populaire vreemde taal in alle EU-landen. Dat is het niet in Luxemburg, waar vrijwel alle leerlingen in het voortgezet onderwijs zowel Frans als Duits leren, en ook niet in Vlaams-België, waar 95 procent van de leerlingen Frans leert. Frans is, na Engels, in populariteit het tweede taalvak in het onderwijs. In Denemarken, Nederland en Zweden is Duits de tweede taal, ná het Engels en vóór het Frans. Ongeveer een derde van de leerlingen in Frankrijk leert Spaans. In Nederland leert 94 procent van de middelbare scholieren Engels, 14 pro-

cent van de leerlingen leert Duits en 12 procent leert Frans. In Zweden en Denemarken krijgt niet alleen elke middelbare scholier Engels, maar volgt ook een veel groter deel van de scholieren daarnaast Duits of Frans.

Hoger onderwijs

In 1997 namen in de EU 12 miljoen studenten deel aan het hoger onderwijs, de helft meer dan in 1987. In alle landen neemt het aantal hbo- en wo-studenten toe, vooral onder vrouwen. In Ierland, Portugal en het Verenigd Koninkrijk is het aantal vrouwen in het hoger onderwijs van 1987 tot 1997 minstens verdubbeld.

Vrouwen zijn in het hoger onderwijs inmiddels in de meerderheid. In het hoger onderwijs in de Europese Unie staan tegenover elke 100 mannen op dit moment 107 vrouwen. In Denemarken, Frankrijk, Portugal en Zweden is de verhouding ten minste 100 tegen 120. In Duitsland, Griekenland, Nederland en Oostenrijk zijn de vrouwen in de minderheid. In Nederland is deze sekseverhouding 100:93.

Per studierichting zijn er grote verschillen in de sekseverhouding in het hoger onderwijs. Vrouwen zijn sterk oververtegenwoordigd bij de onderwijswetenschappen en de lerarenopleidingen, de medische en de menswetenschappen. Ze zijn ondervertegenwoordigd in techniek, wiskunde en informatica.

Lang leren

In de meeste lidstaten eindigt de leerplicht op 15- of 16-jarige leeftijd. De meeste jongeren blijven evenwel langer op school. Met 19

jaar zit rond de 70 procent van de jongeren in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland nog op school.

Doordat steeds meer jongeren langer blijven leren, betreden zij ook op latere leeftijd de arbeidsmarkt. Pas bij 22 jaar is de helft van de jongeren voor 12 uur of meer per week aan het werk. Wel zijn er op dit punt grote verschillen van land tot land. De laagste leeftijd waarbij 50 procent werkt is 19 jaar in het Verenigd Koninkrijk en 25 jaar in Italië. In Nederland is het 21jaar.

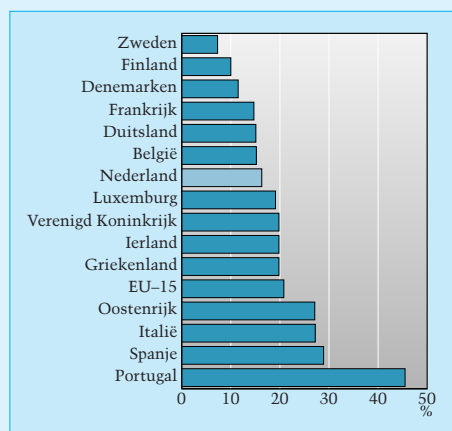
Lage arbeidsdeelname

In 1999 hadden Spanje en Griekenland de laagste arbeidsdeelname van alle EU-landen. In Denemarken (77 procent) en Nederland (71 procent) was de arbeidsdeelname het hoogst. Het EU-gemiddelde (62 procent) is overigens fors lager dan in de Verenigde Staten (73 procent) en Japan (70 procent).

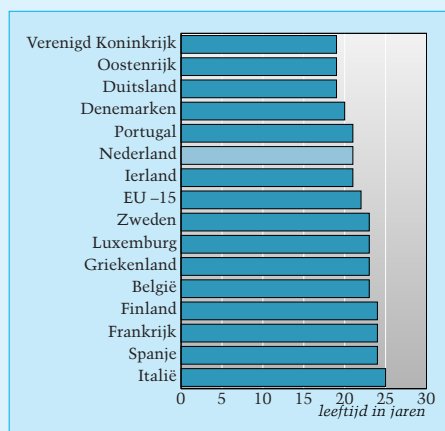
Omdat veel jongeren van 15 tot 25 jaar nog onderwijs volgen, is het interessanter om naar de arbeidsdeelname van personen van 25 tot 65 jaar te kijken. In deze leeftijdsklasse is de arbeidsdeelname voor de EU als geheel 67 procent. Nederland ligt dan met 73 procent wel ruim boven het EU-gemiddelde, maar moet Denemarken, Portugal, Zweden en het Verenigd Koninkrijk voor laten gaan op de ranglijst. ◀

Anne Katrien Amse

Laaggekwalificeerde schoolverlaters, 1999

Jongste leeftijd waarop de arbeidsdeelname 50 procent is, 1998

Arbeitsdeelname 25- tot 65-jarigen, 1999

